

Addendum

Inventariserend onderzoek (quickscan) ‘Samenloop en mogelijke overlap van zorg, hulp en ondersteuning doelgroepen MO en OGGz’

Uitvoeringsperiode: september – oktober 2012
 Opdrachtgever: Centrum Gemeente Groningen (Maatschappelijke ondersteuning) namens de Groninger Gemeenten
 Door: Bureau Onderzoek & Statistiek en Breuer Institute

Rapportage Inkomstenbronnen OGGz en Maatschappelijke Opvang-groep

Inleiding

Dit addendum behoort bij het Rapport. *Inventariserend onderzoek (quickscan) ‘Samenloop en mogelijke overlap van zorg, hulp en ondersteuning doelgroepen MO en OGGz’*, van 20 juni 2012. Dit inventariserend onderzoek – quick scan – is gedaan in opdracht van de Centrumgemeente Groningen namens de Groninger gemeenten. In het rapport is de samenloop van zorg, hulp en ondersteuning onderzocht onder de doelgroepen Maatschappelijke Opvang en OGGz.

Middels een gestratificeerde steekproef op basis van woongemeente is onderzoek gedaan onder:

- 106 cliënten behorend tot de OGGz-populatie.
- 50 cliënten behorend tot de Maatschappelijke Opvang populatie.

In het onderzoek zijn individuen onderzocht. Hierbij past een nota bene, namelijk dat de individuen - met name uit de OGGz-populatie - voor een deel tot meerpersoonshuishoudens behoren. Dit kan betekenen dat meerdere personen behorend tot het huishouden inkomsten inbrengen. In de rapportage van juni 2012 zien we dit niet terug (zie opmerking hierover bij ‘1. Bevindingen.Vooraf; respons’).

Aanleiding

Uit het Inventariserendonderzoek (...) komt onvoldoende helder naar voren welke inkomsten de onderzochte populatie heeft. Waar leeft men van? De Groninger bestuurders Maatschappelijke Ondersteuning hebben in juli aangegeven op dit terrein een aanvullend beperkt onderzoek in te willen stellen, met als doel om een beter zicht te krijgen op de inkomsten van beide onderzoekspopulaties. In dit addendum volgt het resultaat van dit aanvullend onderzoek. Centraal staat de vraag:

Welke inkomstenbronnen hebben de cliënten uit de steekproef van het ‘Inventariserend onderzoek’?

De opdrachtgever heeft gevraagd om hierin ook andere leden van een huishouden mee te nemen (voor zover van toepassing). In dit aanvullend onderzoek is dan ook gevraagd of er kinderen, partner, ouders, behorend tot een meerpersoonshuishouden, inkomsten hebben en die inbrengen binnen het huishouden van de personen binnen de steekproef.

Als methode is een vragenlijst gebruikt bestaande uit vier sublijsten: de persoon zelf; partner; kinderen; (één of twee) ouders. Deze vragenlijst is uitgezet bij de leveranciers van de data uit het Inventariserend Onderzoek (...), te weten OGGz/coördinatoren en MO- instellingen. Een aantal van hen heeft mede de lokale/regionale sociale diensten ingeschakeld om gegevens te achterhalen. Beperking is dat een deel van de gegevens soms moeilijk te achterhalen bleek aangezien het gegevens uit 2010 (= onderzoek jaar) betreft, de dossiers moeilijk te achterhalen bleken, de registratie te wensen overliet of de gegevens niet geregistreerd bleken (bijvoorbeeld in geval van slecht één contact).

1 Bevindingen

Onderstaande bevindingen en toelichting zijn gebaseerd op de uitkomsten uit bijlage I.

Alle OGGz-coördinatoren en MO-instellingen hebben aan dit aanvullend onderzoek meegewerkt. Wel blijkt dat zij zich in de meeste gevallen hebben beperkt tot het invullen van de gegevens over de individuele cliënten behorend tot de onderzoekspopulatie. Dit betekent dat het inzicht in de inkomsten van andere leden die behoren tot een meerpersoonshuishouden slechts voor een deel in deze rapportage is terug te zien. Uit de literatuur en ook uit de interviews (portretjes) die in het kader van het Inventariserend Onderzoek (...) zijn gedaan, blijkt dat ook andere leden van een meerpersoonshuishouden (zoals de partner of één of meer kinderen) regelmatig inkomsten inbrengen.

1.a OGGz-populatie (zie tabel 1, bijlage I)

- Een groot deel van de OGGz-cliënten uit de steekproef heeft een WWB-uitkering; 36% oftewel 39 cliënten van de 106.
- Van een grote groep zijn de inkomsten niet bekend zijn (32 personen, is 30%). Daarnaast is er nog een klein percentage 'overige' (2%), bijvoorbeeld iemand die leeft van giften e.d. (wil principieel geen uitkering).
- Als we de groep 'onbekend' niet meerekenen is het aandeel cliënten met een WWB-uitkering 53%.
- Daarnaast vormen 'Wajong' (8%); 'AOW' (6%) en 'Inkomen partner/familie' (6%) de grootste groep.
- Vooraf hadden de onderzoekers verwacht dat er ook personen tussen zouden zitten met een WSW-inkomen. Die zijn niet aangetroffen.
- Het is enigszins gissen wat onder de groep 'onbekend' valt. Bij navraag blijkt het deels te gaan om cliënten die slechts zeer kort, vaak maar één maal, zijn gesproken. Bijvoorbeeld, zo meldt een OGGz-coördinator in de stad Groningen, een persoon die op straat verward is aangetroffen slechts één maal kort is gesproken en vervolgens doorverwezen. Deze persoon is wel geregistreerd, maar inkomens- en andere gegevens ontbreken.
 - o Het voorbeeld maakt duidelijk dat de registratie in zo'n geval niet altijd die gegevens bevat die nodig is voor dit inkomensonderzoek.
 - o In een aantal gevallen is er waarschijnlijk ook sprake van zwart werk of van andere illegaal verkregen inkomsten, maar die zijn misschien verzwegen en niet boven water te halen. Zo bleek uit één van de interviews die gehouden zijn voor dit onderzoek dat er in een bepaalde geval sprake was van het smokkelen van 'bolletjes', criminele praktijken en andere niet-reguliere inkomsten.

Combinaties inkomsten OGGz

- Onder de OGGz-populatie komt in zes gevallen een combinatie van WWB met bijzondere bijstand voor. Deze combinatie komt heel veel voor onder uitkeringsgerechtigden en ook onder OGGz cliënten.
- In 5 gevallen komt een combinatie voor van inkomensvoorzieningen met illegaal verkregen inkomen.

1.b Maatschappelijke Opvang populatie

- Van de MO-steekproef populatie heeft verreweg het grootste deel een WWB-uitkering (58%, oftewel 29 van de 50 personen). Indien we de groep 'onbekend' niet meenemen ligt dit percentage zelfs op 71%;
- Daarnaast vallen er in 2010 nog 4 personen onder de wet WIJ (= 8%);
- De groep 'onbekend' is kleiner dan die van de OGGz-groep. Dat heeft waarschijnlijk te maken met het feit dat mensen vaker langer gebruik maken van de Maatschappelijke Opvang en vaak ook intern bij instellingen verblijven. Ook worden door externe partijen (bijvoorbeeld het Zorgkantoor) hogere eisen gesteld aan registratie.

- Binnen deze groep is er één persoon die studiefinanciering ontvangt en er één nog werk heeft.

Combinaties inkomsten Maatschappelijke Opvang

- Van de in totaal 50 personen uit de steekproef hebben er 20 personen minimaal twee bronnen van inkomsten. Meestal is dat in combinatie van WWB met bijzondere bijstand.

1.c Totale steekproef OGGz en MO

- Kijken we naar de totale populatie dan heeft 44% een WWB-uitkering. Als we de groep 'onbekend' (26%) niet meerekenen dan is het aandeel 60%.
- Op ruime afstand, volgen Wajong (6%) en WIJ, Inkomen partner/familie en AOW (allen 4%);
- Vier personen hadden in 2010 inkomsten uit werk. Inkomen uit werken in een sociale werkvoorziening komt slechts één maal voor.

Tot slot

Als we de resultaten uit dit aanvullend onderzoek leggen naast de resultaten uit het eerder uitgevoerde Inventariserend Onderzoek (...) van juni 2012, dan mogen we concluderen dat er een beter zicht is op de inkomens van de steekproefpopulatie. Personen met een inkomen uit een WWB-uitkering komt verreweg het meest voor. Deze informatie levert daarmee mogelijk ook sturingsinformatie op voor beleid ten aanzien van de OGGz- en MO- populatie. De conclusie uit het Inventariserend Onderzoek (...) dat onder deze doelgroepen het percentage personen met een WWB-uitkering veel hoger ligt dan het landelijk gemiddelde (5 tot 7%) wint door de hier gepresenteerde resultaten verder aan kracht.

Ook andere conclusies uit het Inventariserend onderzoek (...) (hoofdstuk 3, p. 20 e.v.) zijn door dit aanvullend onderzoek sterker onderbouwd. Zo blijkt uit deze aanvullende inventarisatie naar inkomensbronnen dat de samenloop van zorg-, hulp- en ondersteuning (waaronder ook inkomensvoorzieningen) sterker geldt dan uit het Inventariserend onderzoek (...) van juni 2012 naar voren komt. Ook de hoogte van de kosten – naast het gebruik van zorg- en hulpvoorzieningen ook meer gebruik van inkomensvoorzieningen als de WWB – is toegenomen voor de personen waarvan de inkomens nu wel in beeld zijn (zie ook conclusie 4 van het onderzoek).

Bijlage I

Overzichten Inkomstenbronnen MO & OGGz

Tabel 1¹ Overzicht inkomstenbronnen OGGz

OGGz				OGGz zonder de categorie onbekend			
WWB	39	37%		WWB	39	53%	
WAJONG	9	8%		WAJONG	9	12%	
AOW	6	6%		AOW	6	8%	
WAO	3	3%		WAO	3	4%	
WIJ	3	3%		WIJ	3	4%	
WW	2	2%		WW	2	3%	
Werk	4	4%		Werk	4	5%	
Inkomen partner /familie	6	6%		Inkomen partner /familie	6	8%	
Studiefinanciering	1	1%		Studiefinanciering	1	1%	
Overig	1	1%		Overig	2	2%	
Onbekend	32	30%					
Totaal	106			Totaal	74		
Combinaties							
<i>Categorie A</i>	<i>Cat. B</i>	<i>Cat. C</i>					
WWB	Bijz. Bijstand		6				
WWB	AOW		1				
WWB	Bijz. Bijstand	Wiet-plantage	1				
WWB	inclusief uitkeringsfraude		1				
WWB	wietplantage		1				
WWB	Tippelinkomsten		1				
pensioen echtgenoot	Bijz. Bijstand		1				
Tippelen, inkomen Inlia	Bijz. Bijstand		1				
AOW	criminele activiteiten		1				
WAJONG	Bijz. Bijstand		1				
WAJONG	WWB	Bijz. Bijstand	1				
WAJONG	WWB		2				
WAJONG	Bijz. Bijstand		1				
WIJ	Bijz. Bijstand		2				
Totaal aantal malen combinaties			21				

¹ Door afrondingen komen de tabellen niet altijd op 100% uit.

Tabel 2 *Overzicht inkomstenbronnen MO-groep*

MO-groep					MO-groep			
					Zonder de categorie onbekend			
	WWB	29	58%		WWB	29	71%	
	WIJ	4	8%		WIJ	4	10%	
	WIA	1	2%		WIA	1	2%	
	WSW	1	2%		WSW	1	2%	
	WW	1	2%		WW	1	2%	
	UWV	1	2%		UWV	1	2%	
	WAO	1	2%		WAO	1	2%	
	Werk	1	2%		Werk	1	2%	
	Studiefinanciering	1	2%		Studiefinanciering	1	2%	
	Overig	1	2%		Overig	1	3%	
	Onbekend	9	18%					
	Totaal	50			Totaal	41		
Combinaties								
<i>Cat. A</i>	<i>Cat. B</i>							
WWB	Bijz. Bijstand		13					
WWB	Betaald werk gedeeltelijk		2					
WAO	Bijz. Bijstand		1					
WIA	Bijz. Bijstand		1					
WIJ	WAJONG		1					
Onbekend	Bijz. Bijstand		1					
WSW	WWB		1					
<i>Totaal aantal combinaties</i>			20					

Tabel 3 *Overzicht inkomstenbronnen MO & OGGz totaal*

Totaal MO & OGGz				Totaal MO & OGGz			
				Zonder de categorie onbekend			
	WWB	69	44%		WWB	69	60%
	WAJONG	9	6%		WAJONG	9	8%
	WIJ	7	4%		WIJ	7	6%
	AOW	6	4%		AOW	6	5%
	WAO	4	3%		WAO	4	3%
	WW	3	2%		WW	3	3%
	WIA	1	1%		WIA	1	1%
	UWV ²	1	1%		UWV	1	1%
	Werk	4	3%		Werk	4	3%
	WSW	1	1%		WSW	1	1%
	Inkomen partner /familie	6	4%		Inkomen partner /familie	6	5%
	Overig	4	3%		Overig	4	3%
	Onbekend	41	26%				
	Totaal	156			Totaal	115	

²UWV is geen inkomensvoorziening, maar een uitkeringsinstantie die o.a. de WW en Wajong verzorgt. Onbekend is welke uitkeringsvorm hier bedoeld wordt.

Bijlage II

Gehanteerde vragenlijst

Mevrouw X voor het onderzoek aangedragen vanuit uw netwerk/organisatie

De belangrijkste bron van inkomsten van mevrouw X in 2010 gedurende de periode waarin hij bekend was bij uw OGGz-netwerk/ instelling:

- ? inkomsten uit arbeid (baan)
 - ? Regulier werk
 - ? Gesubsidieerde werkplek
 - ? WSW werkplek

- ? inkomsten uit een uitkering
 - ? WWB
 - ? WW
 - ? WAJONG
 - ? WIA
 - ? WAO
 - ? AOW
 - ? Anders, namelijk
 -

- ? inkomsten uit andere bronnen, te weten
-

Nb: vervang bij de optie die van toepassing is het ? door een x

Eventuele opmerkingen:

.....

.....

Het is ook goed mogelijk dat een andere persoon binnen het huishouden zorgt voor inkomsten, bijvoorbeeld een partner, een of beide ouders en/of een of meerdere kinderen. Als dat het geval is, wilt u dat hier beneden aangeven?

Eventuele inkomsten van de partner van mevrouw X voor het onderzoek aangedragen vanuit uw netwerk

De belangrijkste bron van inkomsten **in 2010** van *de partner* van mevrouw X in 2010 gedurende de periode waarin mevrouw X bekend was bij uw OGGz-netwerk/instelling:

- ? inkomsten uit arbeid (baan)
 ? Regulier werk
 ? Gesubsidieerde werkplek
 ? WSW werkplek
- ? inkomsten uit een uitkering
 ? WWB
 ? WW
 ? WAJONG
 ? WIA
 ? WAO
 ? AOW
 ? Anders, namelijk
- ? inkomsten uit andere bronnen, te weten

Nb: vervang bij de optie die van toepassing is het ? door een x

Eventuele opmerkingen:

.....

Eventuele inkomsten van een of beide ouders van mevrouw X voor het onderzoek aangedragen vanuit uw netwerk

De belangrijkste bron van inkomsten **in 2010** van *een of beide ouders* van mevrouw X gedurende de periode waarin mevrouw X bekend was bij uw OGGz-netwerk/instelling:

?	inkomsten uit arbeid (baan)	Aantal
	? Regulier werk	0
	? Gesubsidieerde werkplek	0
	? WSW werkplek	0
?	inkomsten uit een uitkering	
	? WWB	0
	? WW	0
	? WIA	0
	? WAO	0
	? Anders, namelijk	
	
?	inkomsten uit andere bronnen, te weten	
	

Nb: vervang bij de optie die van toepassing is het ? door een x

Indien één van de ouders inkomsten uit 'Regulier werk' heeft veranderd dan 0 achter 'Regulier werk' met een 1, hebben beide ouders inkomen uit regulier werk veranderd de 0 dan in een 2, etcetera.

Eventuele opmerkingen:

.....

Eventuele inkomsten van een of meer kinderen van mevrouw X voor het onderzoek aangedragen vanuit uw netwerk

De belangrijkste bron van inkomsten **in 2010** van *een of meer kinderen* van mevrouw X gedurende de periode waarin mevrouw X bekend was bij uw OGGz-netwerk/instelling:

?	inkomsten uit arbeid (baan)	Aantal
	? Regulier werk	0
	? Gesubsidieerde werkplek	0
	? WSW werkplek	0
?	inkomsten uit een uitkering	
	? WWB	0
	? WW	0
	? WAJONG	0
	? WAO	0
	? WIA	0
	? Anders, namelijk	
	
?	inkomsten uit andere bronnen, te weten	
	

Nb: vervang bij de optie die van toepassing is het ? door een x
Indien één van de kinderen inkomsten uit 'Regulier werk' heeft veranderd dan 0 achter 'Regulier werk' met een 1, hebben meer kinderen inkomen uit regulier werk veranderd de 0 dan in het aantal kinderen met inkomsten uit betaald werk, etcetera.

Eventuele opmerkingen:

.....

Bedankt voor het verstrekken van deze informatie. U kunt deze mail gewoon terugsturen naar de afzender.

De privacy van de personen die in dit onderzoek zijn betrokken staat bij ons voorop. De door u aangeleverde gegevens worden verwerkt en direct daarna vernietigd. Uiteraard zal niet over individuele personen worden gerapporteerd. De opdrachtgever is alleen geïnteresseerd in totalen: welk gedeelte van de doelgroep heeft inkomsten uit werk, etc.

Bijlage III

Geraadpleegde bronnen

- Broek, A. van den., Kleijnen, E., en Bot, S., *Kwetsbare gezinnen in Nederland*. (SCP) in opdracht van het RMO. April 2012, opgenomen in: *Ontzorgen en normaliseren*. Uitgave RMO, Den Haag, april 2012
- Horstik, I. & Veuger, A.. *Rapportage Kwetsbare gezinnen Woerden*. Door Stads Advies i.o. van gemeente Woerden. Februari 2012.
- *'Hulp zonder drempels – hulp aan multi-probleemgezinnen in de provincie Groningen'*. CMO Groningen. December 2006.
- Inspectie voor de Gezondheidszorg, *Van overlastbestrijding naar bemoeizorg*. Den Haag: IGZ, november 2003.
- *Kosten en baten van Maatschappelijke Opvang. Bouwstenen voor effectieve inzet van publieke middelen*. Rapport door Cebeon (i.o. van ministerie VWS). 12 april 2011.
- *Stapelingeffecten van de bezuinigingen binnen het sociale domein. Tegen de achtergrond van decentralisatiebeleid*. Onderzoek door Nicis Instituut en Ecorys. Rotterdam, Den Haag, 23 november 2011.
- Steketee, M. & Vandenbroucke, M.. *Typologie voor een strategische aanpak van multiprobleemgezinnen in Rotterdam. Een studie in het kader van Klein maar Fijn – Cephir*. Door: Verwey Jonker Instituut, Utrecht, juni 2010.
- *'Te veel problemen onder één dak. Een quickscan naar multi-probleemgezinnen in Groningen*. Door: Bureau Onderzoek, gemeente Groningen. Februari 2005.
-